

Freddy Tack

Tijdens een online forum, op 24 februari 2020, hebben de volksvertegenwoordigers van de Nationale Vergadering van de Volksmacht (ANPP), met de burgers de kalender van de wetgeving van het Cubaans parlement besproken, teneinde de wijzigingen ingevolge de nieuwe grondwet in de praktijk om te zetten. Tijdens de raadplegingen voorafgaand aan de afwerking van het ontwerp van grondwet, was één van de tien meest besproken punten de familiecode, onderwerp van 24 % van de toen uitgedrukte meningen. Deze code zal nog drie keer aan bod komen in het parlement, en moet de soorten families, het huwelijk, de betrekkingen kinderen-ouders, de rol van de grootouders, enz. inkaderen. De werkgroep gelast met de redactie van een ontwerp zal dit in eerste lektuur voorleggen in april 2021, lektuur die zal gevolgd worden door een volksraadpleging. In december 2021 zal de geamendeerde tekst voorgelegd worden aan het parlement, dat dan ook de datum zal bepalen van een referendum in 2022, waarna de definitieve versie terug wordt voorgelegd aan het parlement.

De nieuwe familiecode moet de principes van de grondwet opnemen, zonder discriminatie inzake sexuele geaardheid en genderidentiteit, aan elke persoon dezelfde mogelijkheden biedend om een relatie of een organisatievorm van de familie te legaliseren. Mariela Castro Espín, volksvertegenwoordigster en voorzitter van de Cenesex (Nationaal Centrum voor Sexuele Opvoeding), benadrukte de communicatiestrategie die de staat en de regering moeten ontwikkelen, onontbeerlijk op dit vlak, en herinnerde eraan dat men niet moet wachten tot maart 2021 om er mee te beginnen.

Enkele teksten van vooraanstaande Cubaanse juristen verschenen reeds in de pers. Wij hebben enkele meningsuitingen geselecteerd, en hadden de kans Leonardo Pérez Gallardo te interviewen, professor in Burgerlijk recht aan de Universiteit van Havana, Master in Privaat Recht van de Universiteit van Valencia (Spanje), vice-voorzitter van de Cubaanse Vereniging van Burgerlijk Recht en van de Nationale Cubaanse Vereniging van Notarissen, auteur van talrijke boeken en artikels uitgegeven in verschillende landen. De integrale tekst van dit

interview zal ook beschikbaar zijn op www.cubamigos.be.

Leonardo Pérez Gallardo.

Volgens Leonardo Pérez beleven wij een hergeboorte van het Cubaans Recht, dat een uitdrukking moet zijn van de nieuwe tijden. Er moet een code opgesteld worden, die de « tederheid, de liefde, de solidariteit en de verantwoordelijkheid op de sokkel zet van de juridische waarden... Met een benadering van de mensenrechten die de strikte normen overschrijdt waaronder de verschillende traditionele familiemodellen werden opgevat, een code met een pluralistische kijk, veel vollediger, die zelfs de limieten van het recht overschrijdt ».

Voor hem is de wijze om de familie samen te stellen waarschijnlijk het meest ingewikkeld onderwerp van felicitaties of vraagstellingen, volgens de diversiteit van de analyses, van de meest inclusieve en pluralistische, tot de meest conservatieve, laat staan discriminatorische (zie hierover het artikel over de rol gespeeld door de kerken, van Wim Leysens). Anderzijds meent Pérez dat het huwelijk slechts een klein deel uitmaakt van de wetgeving. De nieuwe code gaat verder en benadert alle organisatievormen van de Cubaanse familie vandaag, de ouderlijke betrekkingen en het verwantschap, de bescherming van oudere personen of personen met een handicap, en het geweld in de familie.

Verwijzend naar de Grondwet herinnert hij eraan dat deze het huwelijk beschouwd als één van de organisatievormen van de familie, maar niet de belangrijkste. De Grondwet erkent ook de feitelijke unie als een organisatievorm van de families, heden één van de meest geldende familiemodellen. Een feit bevestigd door de lage huwelijksgraad en de hoge echtscheidingsgraad. Elke persoon moet over de mogelijkheid beschikken, op basis van de vrije ontwikkeling van de persoonlijkheid, om het familiemodel te kiezen dat overeenstemt met zijn levensproject.

Volgens Leonardo Pérez is de weg naar de afwerking van een nieuwe familiecode een lange

en een smalle weg : « Het zal slechts mogelijk zijn dit Recht op te bouwen, een politieke en grondwettelijke eis, met zin voor gerechtigheid, familiale solidariteit, integriteit, met open geesten, gevoedt in de waarden van de verscheidenheid, het pluralisme en de inclusie ».

Yamila González Ferrer.

Yamila González, vice-voorzitster van de Unie van de Juristen van Cuba, deelt deze analyse, met de bevestiging dat de uitdagingen talrijk zijn, dat talrijke familiale instellingen moeten veranderen, hun inhoud moeten aanpassen en zichtbaar maken, teneinde te kunnen tegemoet komen aan de noden en garant te staan voor het oplossen van conflicten die kunnen optreden. De diversiteit en de geldigheid van alle types families is belangrijk en fundamenteel.

Zij deelt ook de opvatting inzake het voortbestaan van stereotypes, vooral sexistische, en dat een belangrijke bewustmakingstaak bij de bevolking noodzakelijk is. Inzake uitdagingen voor de nieuwe code meent zij dat men de familiale verantwoordelijkheid moet versterken op emotioneel, opvoedkundig, vormend en economisch vlak, rekening houdend met speciale omstandigheden : alleen kinderen opvoeden, hulp aan minder valide personen, aan ouderlingen, tegemoet komen aan de veroudering van de Cubaanse bevolking, rekening houden met de sexuele geaardheid en de genderidentiteit, enz..

Mayda Álvarez.

De directrice van het studiecentrum van de FMC (Federatie van de Cubaanse Vrouwen), Mayda Álvarez, komt eerst terug op het actueel kader voor de familie, met het impact van een systematische structurele crisis, de economische blokkade door de VS, en de naweeën van de speciale periode. Verschillende tendenzen bevestigen zich : de vermenigvuldiging van het aantal kleine families, de stijging van het aantal gezinnen waar de twee partners werken, het hoge aantal koppels dat hun unie niet formeel bevestigd, de daling van de fertiliteit en de stijging van het aantal kinderen geboren buiten het huwelijk.

Naar haar mening zal het tijdens de debatten over de nieuwe code uiterst belangrijk zijn te weten over welke familie men spreekt, bewust te zijn van hun heterogeneïteit, en niet uit het oog te verliezen dat deze wet de weerspiegeling moet zijn van dit tijdperk en er moet aan beantwoorden.

Ana Maria Álvarez-Tabio Alba.

Ana Maria Álvarez-Tabio Alba, professor aan de faculteit rechten van de Universiteit van Havana, vertrekt van de vaststelling dat er vandaag geen erkenning bestaat van de diversiteit van de familievormen. Men beschermt vooral de matrimoniale, nucleaire, heterosexuele familie, die niet noodzakelijk de belangrijkste bestaande vorm is. Heden bestaan verschillende vormen van familiale organisatie, zoals consensuele heterosexuele of homoseksuele unies, monoparentale, hergesamenstelde of verzamelde families, met een impact op de oudersfunctie uitgeoefend door de leden van de familiale groep -andere dan de vader en de moeder- al dan niet biologisch tussen hen gebonden.

Naar haar mening moet men niet het geweld vergeten dat kan bestaan binnen de familie, wat de oprichting verplicht van mechanismen voor de preventie ervan en voor de bescherming van de slachtoffers. Op dit vlak moet men regels invoeren van het internationaal privaatsrecht, en moet men de rechten van de kinderen en adolescenten ontwikkelen, in overeenstemming met de Conventie van de Rechten van het Kind.

Manuel Vásquez Seijido.

Manuel Vásquez is onder-directeur bij de Cenesex. Hij benadert dit thema met de verwijzing naar het feit dat de Cubaanse maatschappij, zoals de rest van de wereld, evolueerde en veranderde.

« De wetten van elke natie moeten overeenstemmen met de sociale context van het land. Indien er een discrepantie komt, indien de juridische normen de sociale werkelijkheid niet

weerspiegelen, zijn zij niet meer gewettigd », meent hij. Zoals zijn collegas bevestigt hij dat het huwelijk niet meer een onmisbaar element uitmaakt om een familie te vormen. Men ontmoet homoseksuele koppels, grootouders die de kleinkinderen ten laste nemen omdat de ouders uitgeweken zijn, of op zending zijn buiten het land, of overleden, of die hun kinderen hebben achtergelaten. Er zijn alleenstaande moeders die een nieuwe relatie kunnen aangaan, mannen die gaan samenleven met een vrouw die reeds kinderen heeft, enz.

In Cuba, voegt hij eraan toe, bestaan er ook problemen van huisvesting en economische moeilijkheden die objectieve factoren vormen en de ontwikkeling van families bemoeilijken. Zo bvb. wat men « uitgebreide families » noemt, waar meerdere generaties samen leven in een beperkte ruimte, wat de zaken ingewikkeld kan maken en ongenoegen kan veroorzaken. Al deze specifieke factoren moeten aan bod komen tijdens de besprekingen.

Een fundamenteel debat.

Deze beoordeling door specialisten toont reeds duidelijk de complexiteit aan van het onderwerp en bevestigt dat het debat niet eenvoudig zal zijn. De overheid zal de burgers moeten inlichten en vormen. Zonder deze pedagogische inspanning zal het moeilijk worden om een consensus te vinden die toelaat de ambitieuze en vernieuwende doelstellingen te halen die men moet vastleggen in de nieuwe familiecode.

Bronnen :

- interview van Leonardo Pérez ;

-

www.cubadebate.cu/noticias/2020/02/24/codigo-de-familia-cronograma-legislativo-y-proteccion-animal-temas-en-foro-online-sobre-reforme-constitucional ;

-

<https://paquitoeldecuba.com/2019/12/21/nuevo-codigo-de-las-familia-ya-tiene-fecha-de-parto-pero-el-embarazo-sera-largo;>

- fr.granma.cu/cuba/2020-01-02/code-des-familles-ouvert-inclusif-expression-des-temps-nouveaux ;

-

www.granma.cu/cuba/2019-05-13/un-nuevo-codigo-de-las-familias-tiene-que-responder-al-proyecto-de-justicia-social-de-la-revolucion-13-05-20 ;

-

www.granma.cu/cuestion-de-leyes/2020-01-08/el-nuevo-codigo-de-las-familias-alla-del-matrimonio-08-01-2020-23-01-55 ;

- www.bohemia.cu/7 de febrero de 2020 ? Del Tabú a lo legitimo.